

RIKSDAGENS SVAR 120/2001 rd

Regeringens proposition om en revision av vissa bestämmelser om äktenskap och ärvande inom den internationella privaträtten

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition om en revision av vissa bestämmelser om äktenskap och ärvande inom den internationella privaträtten (RP 44/2001 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 20/2001 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 6 §, 12 § 2 mom. och 27 § 1 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 6 § och 27 § 1 mom. i lag 411/1987 och 12 § 2 mom. i lag 618/1998, samt *fogas* till lagen en ny V avdelning, i stället för den V avdelning som upphävts genom nämnda lag 411/1987, som följer:

6 §

Ingen får ingå äktenskap, om hans eller hennes tidigare äktenskap ännu är i kraft. Inte heller den vars registrerade partnerskap är i kraft får ingå äktenskap.

12 §

De förlovade skall dessutom skriftligen uppges om de tidigare har ingått äktenskap eller låtit registrera partnerskap. Framgår det inte av de uppgifter som den som prövar hinder mot äktenskapet har till sitt förfogande att det tidigare äktenskapet eller registrerade partnerskapet har upplösts, skall den förlovade ge den som prövar

hinder mot äktenskapet ett intyg eller annan särskild utredning om detta.

27 §

Makarna skall dömas till äktenskapsskillnad utan betänketid,

1) om makarna är släkt med varandra i rätt uppstigande eller nedstigande led eller är syskon eller halvsyskon, eller

2) om äktenskapet har ingåtts medan någondera makens tidigare äktenskap eller registrerade partnerskap var i kraft och det tidigare äktenskapet eller registrerade partnerskapet ännu inte har upplösts.

V AVDELNINGEN

BESTÄMMELSER SOM HÖR TILL OMRÅDET FÖR DEN INTERNATIONELLA PRIVATRÄTTEN

1 kap.

Ingående av äktenskap

Rätt att ingå äktenskap

108 §

En kvinnas och en mans rätt att ingå äktenskap inför en finsk myndighet bestäms enligt finsk lag.

Om varken kvinnan eller mannen är finska medborgare och ingendera är bosatt i Finland, har de rätt att ingå äktenskap inför en finsk myndighet endast om äktenskapet är tillåtet enligt finsk lag och om vardera har rätt att ingå äktenskap enligt lagen i den stat där han eller hon är medborgare eller är bosatt eller lagen i den stat som i någondera av nämnda stater skall tillämpas vid prövning av hinder mot äktenskap. De förlovade är skyldiga att lägga fram en godtagbar utredning om sin rätt att ingå äktenskap enligt en främmande stats lag.

Om det på grund av krigstillstånd eller därmed jämförbara instabila förhållanden inte är möjligt att få uppgifter om innehållet i lagstiftningen i den stat enligt vars lag de förlovades rätt att ingå äktenskap bestäms enligt 2 mom., får de förlovades rätt att ingå äktenskap utan hinder av 2 mom. prövas enligt finsk lag, om de förlovade begär det och ett ingående av äktenskap här kan anses motiverat med beaktande av de förlovades anknytning till Finland.

109 §

En finsk myndighet får ge i 4, 8 och 9 § avsett tillstånd att ingå äktenskap oberoende av hinder mot äktenskap, om åtminstone den ena av de förlovade är finsk medborgare eller är bosatt i Finland.

110 §

Om avsikten är att ingå äktenskap inför en finsk myndighet i en främmande stat och hinder mot äktenskap inte har prövats i Finland, skall den myndighet som förrättar vigseln pröva att i lagen avsedda hinder mot äktenskapet inte föreligger.

Förrättas en i 1 mom. avsedd vigsel i en sådan främmande stat enligt vars lagstiftning hinder mot äktenskap i dess lagstiftning eller vissa av dem måste beaktas eller att bestämmelserna om lysning i dess lagstiftning måste beaktas då en annan stats myndighet förrättar en vigsel där, skall dessutom bestämmelserna i den främmande statens lagstiftning iakttas.

111 §

Om en finsk medborgare eller en främmande stats medborgare som är bosatt i Finland ämnar ingå äktenskap inför en främmande stats myndighet i utlandet eller i Finland, har han eller hon rätt att på begäran av den som prövar hinder mot äktenskap få ett intyg över att han eller hon enligt finsk lag har rätt att ingå det avsedda äktenskapet.

Ett intyg får dock inte ges, om de uppgifter som behövs för att pröva hinder mot äktenskap inte framgår av befolkningsdatasystemet och den som ber om ett intyg inte kan lägga fram någon annan tillförlitlig utredning om dem.

Diplomatiska representanters och vissa prästers rätt att förrätta vigsel

112 §

Utrikesministeriet kan ge tjänstemän inom Finlands utrikesrepresentation rätt att i stationeringslandet förrätta vigsel mellan förlovade av vilka åtminstone den ena är finsk medborgare.

Undervisningsministeriet kan på ansökan och efter utlåtande från utrikesministeriet ge en person som i ett finskt religiöst samfund får förrätta kyrklig vigsel rätt att i en främmande stat förrätta vigsel mellan förlovade, av vilka åtminstone den ena är finsk medborgare. Rätten kan anslutas till en viss tjänst, befattning eller uppgift eller ges ovan avsedda personer personligen.

Utrikesministeriet och undervisningsministeriet kan ställa sådana begränsningar eller villkor för rätten att förrätta vigsel som är befogade med hänsyn till ifrågavarande främmande stats lagstiftning eller till de omständigheter som påverkar behovet av rätten att förrätta vigsel.

113 §

Utrikesministeriet kan på ansökan ge en främmande stats diplomatiska representant eller konsulära tjänsteman i Finland tillstånd att i enlighet med formföreskrifterna i den främmande statens lag i Finland förrätta vigsel mellan utlänningar av vilka åtminstone den ena är medborgare i den stat som den som förrättar vigseln representerar.

Undervisningsministeriet kan på ansökan och efter utlåtande från utrikesministeriet ge en präst som är anställd i en utländsk kyrklig församling i Finland rätt att enligt formföreskrifterna i den främmande statens lag förrätta vigsel mellan personer av vilka åtminstone den ena är medborgare i staten i fråga. Rätten att förrätta vigsel kan anslutas till en viss tjänst, befattning eller uppgift som präst eller ges en ovan avsedd präst personligen.

En vigsel som avses i 1 och 2 mom. får inte förrättas, om den som förrättar vigseln har kännedom om en omständighet som utgör ett hinder mot äktenskap enligt 6 eller 7 §.

Förrättande av vigsel

114 §

Vigsel till äktenskap inför en finsk myndighet i Finland eller i en främmande stat skall förrättas i enlighet med formföreskrifterna i finsk lag.

2 kap.

Erkännande av utländskt äktenskap

Förutsättningar för erkännande

115 §

Ett äktenskap som en kvinna och en man har ingått i en främmande stat inför en myndighet i staten i fråga är giltigt i Finland, om det är giltigt i den stat där äktenskapet ingicks eller i den stat där någondera maken var bosatt eller där han eller hon var medborgare då äktenskapet ingicks.

En vigsel till äktenskap som en främmande stats diplomatiska representant eller konsulära tjänsteman, en präst som är anställd i en kyrklig församling från en främmande stat eller någon annan som en främmande stat har bemyndigat att förrätta vigsel i främmande stater, har förrättat i en annan främmande stat eller med stöd av ett i 113 § avsett tillstånd i Finland är giltigt i Finland, om den är giltig i den stat som den som förrättade vigseln representerar eller i den stat där någondera maken var bosatt eller där han eller hon var medborgare då äktenskapet ingicks.

116 §

Ett äktenskap som har ingåtts i en främmande stat efter att den ena av de förlovade har avlidit eller utan att den ena av de förlovade varit personligen närvarande vid vigseln eller som ingåtts uteslutande genom faktiska åtgärder utan vigsel eller något annat förfarande är giltigt i Finland endast, om

1) det är giltigt i den stat som avses i 115 § 1 mom., och

2) det finns särskilda skäl att anse äktenskapet som giltigt här.

Vid prövning av om ett i 1 mom. avsett äktenskap skall anses giltigt skall särskilt beaktas de förlovades anknytning till den stat där äktenskapet ingicks och den tid som makarnas samlevnad varat.

Finska myndigheters behörighet i ärenden som gäller giltigheten av äktenskap

117 §

Ett ärende som gäller giltigheten av ett äktenskap kan prövas i Finland, om ett ärende som gäller äktenskapsskillnad mellan makarna enligt 119 § kunde prövas i Finland.

Beror avgörandet av något ärende på om ett äktenskap är giltigt, kan en finsk myndighet pröva äktenskapets giltighet i samband med ärendet i fråga, även om myndigheten inte har behörighet enligt 1 mom.

118 §

Republikens president kan av synnerligen vägande skäl besluta att ett äktenskap som ingåtts i en främmande stat och som med stöd av 115 eller 116 § inte erkänns skall anses som giltigt i Finland. En ansökan om detta kan göras av vardera av de vidga eller om någondera av dem har avlidit, av dennes arvingar.

3 kap.

Upplösning av äktenskap

Finska domstolars internationella behörighet

119 §

Ett ärende som gäller äktenskapsskillnad kan prövas i Finland, om

1) någondera maken har hemvist i Finland, eller

2) sökanden har haft hemvist i eller annan nära anknytning till Finland och inte kan få ärendet prövat i den främmande stat där någondera maken har hemvist, eller detta skulle innebära oskäligen svårigheter för sökanden, och om det med hänsyn till omständigheterna kan anses befogat att ärendet prövas i Finland.

Allmänna åklagaren kan föra talan i Finland om dömande till äktenskapsskillnad mellan makar med stöd av 27 § 2 mom., om

1) vigseln har förrättats av en finsk myndighet med vigselrätt, och

2) någondera maken har hemvist i Finland.

Allmänna åklagaren kan dessutom föra talan i Finland om dömande till äktenskapsskillnad mellan makar, om äktenskapet har ingåtts medan någondera makens tidigare äktenskap eller registrerade partnerskap var i kraft och det tidigare äktenskapet eller registrerade partnerskapet ännu inte har upplösts och båda makarna har hemvist i Finland.

Yrkande om samlevnadens upphörande kan prövas i Finland, om makarna här har en bostad som är avsedd att vara deras gemensamma hem.

Bestämmelserna i 1—3 mom. skall tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 1347/2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn eller av ett fördrag som binder Finland.

Tillämplig lag

120 §

I ärenden som avser äktenskapsskillnad eller samlevnadens upphörande skall finsk lag tillämpas.

Erkännande av beslut som meddelats i en främmande stat

121 §

Har en myndighet i en främmande stat meddelat ett beslut genom vilket ett äktenskap dömts att återgå eller makar dömts till hemskillnad eller äktenskapsskillnad, skall beslutet utan särskild stadfästelse anses giltigt i Finland, om

1) båda makarna då beslutet meddelades var medborgare i den stat till vilken myndigheten hör, eller

2) beslutet gäller makar av vilka ingendera då var finsk medborgare och av vilka den ena eller vardera var medborgare i någon annan stat än den till vilken myndigheten hör och beslutet anses giltigt i vardera makens hemland.

Ett i 1 mom. avsett beslut som meddelats av en myndighet i en främmande stat är giltigt i Fin-

land endast om det har stadfäst på nedan nämnt sätt, när det är fråga om

1) makar av vilka åtminstone den ena var finsk medborgare då beslutet meddelades, eller

2) makar som avses i 1 mom. 2 punkten, men beslutet inte uppfyller det villkor som avses i nämnda punkt.

122 §

Ett beslut som avses i 121 § 2 mom. kan stadfästas här, om någondera maken med avseende på sitt medborgarskap eller sin hemvist har haft sådan anknytning till den främmande staten i fråga att myndigheten där skall anses ha haft tillräcklig anledning att ta upp ärendet till prövning och beslutet inte i det väsentliga strider mot rättsordningen i Finland.

123 §

Ansökan om stadfästelse enligt 122 § skall göras hos Helsingfors hovrätt. Ändring i hovrättsens beslut i ärendet får sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd.

124 §

På beslut som meddelats av en myndighet i en främmande stat och genom vilket ett äktenskap förklarats ogiltigt tillämpas på motsvarande sätt bestämmelserna i 121—123 §.

125 §

Bestämmelserna i 121—124 § tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn eller av ett fördrag som binder Finland.

Den som med stöd av artikel 14.3 i den förordning som avses i 1 mom. yrkar få fastställt att en dom som meddelats i en medlemsstat skall erkännas eller lämnas utan erkännande i Finland, skall anhängiggöra ärendet vid en domstol som avses i 10 kap. 10 § rättegångsbalken eller, om

yrkandet enbart gäller fastställelse av ett avgörande som gäller vårdnad om barn, vid en domstol som avses i 13 § lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.

4 kap.

Makars rättsförhållanden

Finska domstolars internationella behörighet

126 §

En finsk domstol kan pröva ett ärende som gäller äktenskapets personliga rättsverkningar, om svaranden är bosatt eller har hemvist i Finland.

Ett ärende som gäller underhåll kan provas av en domstol i Finland också om den som har rätt till underhåll är bosatt eller har hemvist i Finland.

En finsk domstol som är behörig i ett ärende som gäller äktenskapsskillnad kan i samband med detta ärende pröva ett ärende som gäller underhåll av make eller något annat sådant ärende som gäller de personliga rättsverkningarna av äktenskap och som behöver avgöras på grund av äktenskapsskillnaden.

127 §

En finsk domstol kan pröva ett ärende som gäller makars förmögenhetsförhållanden, om

1) svaranden är bosatt eller har hemvist i Finland,

2) käranden är bosatt eller har hemvist i Finland och finsk lag skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden,

3) makarna tillsammans sist var bosatta eller hade sin sista gemensamma hemvist i Finland, och den ena av makarna fortfarande är eller var bosatt eller har eller hade hemvist här vid sin död,

4) den egendom som ärendet gäller finns i Finland, eller

5) svaranden godkänner att ärendet provas i Finland eller avger svaromål i ärendet utan att göra invändningar om bristande behörighet.

En finsk domstol är alltid behörig i ärenden som gäller de åtgärder som vidtagits av en skiftesman som en finsk domstol förordnat.

En finsk domstol kan registrera ett äktenskapsförord eller ett avtal om den lag som skall tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden, även om den inte enligt 1 mom. är behörig att pröva ett ärende som gäller makars förmögenhetsförhållanden.

Det som i 1 mom. föreskrivs om käranden och svaranden skall i ett ansökningsärende tillämpas på sökanden och dennes motpart.

*Lag som tillämpas på äktenskapets personliga
rättsverkningar*

128 §

På äktenskapets personliga rättsverkningar tillämpas lagen i den stat där vardera maken har hemvist. Har makarna inte hemvist i samma stat, tillämpas lagen i den stat där vardera maken under äktenskapet senast hade hemvist, om den ena av makarna fortfarande har hemvist där.

I andra än i 1 mom. avsedda fall tillämpas lagen i den stat till vilken makarna med beaktande av alla omständigheter som inverkar på saken har närmaste anknytning. I ett ärende som gäller rätten till underhåll tillämpas dock lagen i den stat där den som har rätt till underhåll har hemvist.

Lag som tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden

129 §

Om inte något annat har avtalats på det sätt som föreskrivs i 130 §, tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden lagen i den stat där vardera maken tog hemvist efter att äktenskapet hade ingåtts.

Har makarna senare tagit hemvist i en annan stat, tillämpas lagen i den staten om makarna har varit bosatta där i minst fem år. Lagen i denna stat tillämpas dock så snart makarna tagit hemvist där, om makarna tidigare under sitt äktenskap har haft hemvist i den staten eller om vardera maken är medborgare där.

Den lag som tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden ändras inte enligt 2 mom., om

1) makarna eller de förlovade genom ett avtal som avses i 130 § har fastställt vilken lag som skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena, eller

2) en make på grund av äktenskapets upplösning, hemskillnad eller ett anhängigt äktenskapsskillnadsärende har fått rätt att yrka på avvittring före den tidpunkt då lagen i den andra staten skulle bli tillämplig.

Om makarna inte har tagit hemvist i samma stat, tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden lagen i den stat till vilken makarna med hänsyn till alla omständigheter som inverkar på saken har närmaste anknytning.

130 §

Förlovade och makar har rätt att på det sätt som föreskrivs i 2 mom. genom avtal förordna vilken lag som skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena dem emellan. Avtalet skall ingås skriftligen för att vara giltigt.

Som lag som tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden kan förordnas lagen i den stat där den ena eller vardera maken har hemvist eller där en av makarna är medborgare vid ingående av avtalet. Om den ena eller vardera maken under äktenskapet har tagit hemvist i någon annan stat, kan som tillämplig lag också förordnas lagen i den stat där vardera maken senast hade hemvist.

Ett avtal om ändring eller återkallande av ett avtal som avses i 1 mom. skall ingås skriftligen för att vara giltigt.

131 §

Frågor som skall avgöras enligt den lag som tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden är särskilt

1) skifte av makars egendom när äktenskapet har upplösts eller under äktenskapet,

2) makars och förlovades rättshandlingar som gäller förmögenhetsförhållanden dem emellan,

3) makes rätt att bestämma om egendom, samt

4) makes ansvar för makarnas skulder.

Byte av den lag som tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden påverkar inte giltigheten av en rättshandling som företagits före bytet. Giltigheten av bestämmelserna i ett äktenskapsförord eller ett avtal om framtida avvittning av egendom bedöms dock enligt den stats lag som skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden då frågan blir aktuell.

En rättshandling som makar eller förlovade har företagit och som gäller förmögenhetsförhållanden dem emellan skall anses giltig till formen också då den uppfyller formkraven enligt lagen i den stat där rättshandlingen företogs eller där makarna hade hemvist när rättshandlingen företogs. Om makar som är bosatta eller har hemvist i Finland upprättar ett äktenskapsförord, skall de dock alltid iaktta 43—44 § för att förordet skall vara giltigt.

Begränsningar av tillämpningen av en främmande stats lag

132 §

I ett ärende som gäller fastställande av underhållsbidrag eller ändring av fastställt underhållsbidrag skall, utan hinder av vad som föreskrivs i den tillämpliga lagen, alltid vid prövning av underhållsbidragets belopp beaktas den till underhåll berättigades behov av underhåll samt den underhållsskyldiges betalningsförmåga.

133 §

Det som i 38—40 och 86 § föreskrivs om samtycke eller tillstånd till en överlåtelse eller någon annan rättshandling som en make företar samt om när en rättshandling blir giltig skall tillämpas också då makarnas förmögenhetsförhållanden skall bedömas enligt lagen i en främmande stat, om den egendom som rättshandlingen gäller finns i Finland.

134 §

Avvittring kan med stöd av 103 b § 1 mom. jämkas även om en främmande stats lag i övrigt skall tillämpas på avvitttringen.

Vid avvitttring som förrättas på grund av makes död, har den efterlevande maken rätt att i sin

besittning behålla en sådan bostad i Finland som makarna använt som sitt gemensamma hem eller som annars hör till kvarlåtenskapen och bohag så som i 3 kap. ärvdabalken föreskrivs, även om en främmande stats lag skall tillämpas på avvitttringen, om detta skall anses skäligt med beaktande av den egendom som tillhör maken samt den egendom som tillfaller maken vid avvitttringen, genom arv eller genom testamente.

135 §

En sådan bestämmelse i en främmande stats lag som begränsar makes rätt att ta upp skuld eller rätt att förfoga över sin egendom mer än vad som föreskrivs i denna lag kan inte åberopas mot tredje man, om

1) rättshandlingen gäller fast egendom som är belägen i Finland eller nyttjanderätten till sådan egendom, eller

2) den make som företagit rättshandlingen och tredje man befann sig i Finland då rättshandlingen företogs och tredje man varken kände till eller borde ha känt till begränsningen.

Ett avtal genom vilket makarna har förordnat att en främmande stats lag skall tillämpas på förmögenhetsförhållandena dem emellan kan inte åberopas mot makes borgenär i det fall att makarna är bosatta eller har hemvist i Finland, om inte avtalet har lämnats in för registrering så som föreskrivs i 43 §.

Om makarna är bosatta eller har hemvist i Finland, kan ett äktenskapsförord som makarna upprättat innan någondera maken tagit hemvist i Finland inte åberopas mot makes borgenär, om inte förordet har lämnats in för registrering så som föreskrivs i 2 mom.

Registrering av avtal eller förord i fall som avses i 2 och 3 mom. kan inte åberopas till skada för en borgenär vars fordran uppstått före registreringen.

Avvittring efter hemskillnad

136 §

Har makar på vilkas förmögenhetsförhållanden finsk lag skall tillämpas dömts till hemskillnad i en främmande stat, kan avvitttring av egen-

domen förrättas med anledning av hemskillnaden. Make har härvid inte giftorätt i egendom som den andra maken erhåller efter att hemskillnad beviljats, och täckning av skuld skall ske enligt de omständigheter som rådde vid den tidpunkt då hemskillnad beviljades.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte, om makarna efter att hemskillnaden beviljades har återupptagit samlevnaden.

Förrättande av avvittring

137 §

Även om en främmande stats lag skall tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden, kan avvittring förrättas genom ett avtal mellan makarna eller av en skiftesman i enlighet med vad som föreskrivs i finsk lag.

Avvittringen omfattar makarnas hela egendom oberoende av var den finns, om inte makarna avtalar om något annat. Vid fastställande av vilken egendom som tillfaller en make vid avvittringen kan avvikelser göras från bestämmelserna i den lag som tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden, om detta är nödvändigt för att en lagenlig andel av egendomen skall tillfalla maken.

Avskiljande av egendom

138 §

Det som i detta kapitel föreskrivs om avvittring skall även tillämpas på avskiljande av egendom.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

139 §

Om inte något annat bestäms särskilt, avser en hänvisning i denna avdelning till en främmande stats lag inte de bestämmelser i den främmande stats lag som hör till området för den internationella privaträtten.

En bestämmelse i en främmande stats lag skall lämnas utan avseende, om tillämpning av

den skulle leda till ett resultat som strider mot grunderna för rättsordningen i Finland.

140 §

Bestämmelserna i denna avdelning skall iaktas endast om något annat inte följer av någon annan lag eller av internationella förpliktelser som binder Finland.

141 §

Utrikesministeriet eller undervisningsministeriet kan återkalla tillstånd som getts med stöd av 112 eller 113 §, om den som förrättar vigsel handlar i strid med villkoren i tillståndet eller på något annat sätt bryter mot finsk lag eller om det av någon annan orsak är påkallat.

142 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna avdelning utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft skall utan hinder av denna lag tillämpas

1) vid prövning av hinder mot äktenskap, om prövning begärts före ikraftträdandet av lagen,

2) på en rättshandling som gäller makars förmögenhetsförhållanden, om den företagits före ikraftträdandet av lagen,

3) vid avgörande av något annat ärende än ett sådant som gäller ett äktenskaps giltighet, om ärendet är anhängigt vid domstol då lagen träder i kraft,

4) på avvittring av egendom, om en make har avlidit eller någon annan händelse som är avgörande för förrättande av avvittring har inträffat före ikraftträdandet av lagen.

Har ett äktenskap ingåtts före ikraftträdandet av lagen och har åtminstone den ena av makarna hemvist i Finland när lagen träder i kraft, förblir oberoende av lagens ikraftträdande den lag som tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden densamma under det kalenderår som följer på ikraftträdandet, om inte makarna avtalar om den lag som skall tillämpas på förmögenhetsför-

hållandena dem emellan på det sätt som föreskrivs i 130 §. De makar som här avses kan genom avtal bestämma att den lag som skall tillämpas är också den stats lag som skulle tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden när denna lag träder i kraft.

Bestämmelserna i 3 mom. tillämpas också om ingendera av makarna har hemvist i Finland när lagen träder i kraft, om äktenskapet har ingåtts före lagens ikraftträdande och finsk lag enligt de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft

skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden.

Ett äktenskap som har ingåtts före lagens ikraftträdande och som var giltigt enligt de bestämmelser som tillämpades när lagen trädde i kraft är giltigt utan hinder av bestämmelserna i lagen. Ett äktenskap som före ikraftträdandet av lagen konstaterats vara ogiltigt genom domstolsbeslut blir inte giltigt genom lagens ikraftträdande.

Lag

om upphävande av vissa bestämmelser i lagen angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 5 december 1929 angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur (379/1929) I Avdelningen samt 47 och 49—51 §, av dessa I Avdelningen sådan den lyder jämte ändringar, 50 § sådan den lyder delvis ändrad i lag

190/1967 och 413/1987 samt 51 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 190/1967.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av ärvdabalken

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till ärvdabalken av den 5 februari 1965 (40/1965) ett nytt 26 kap. som följer:

26 kap.

Bestämmelser som hör till området för den internationella privaträtten

Finska domstolars internationella behörighet

1 §

En finsk domstol kan förordna en boutredningsman eller skiftesman, om

1) arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist i Finland vid sin död,

2) arvlåtaren var finsk medborgare och hade förordnat att finsk lag skall tillämpas på ärvandet,

3) arvlåtaren var finsk medborgare och boutredning eller arvskifte inte förrättas i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist,

4) arvlåtaren efterlämnade egendom i Finland och boutredning eller arvskifte av denna egendom inte förrättas i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist, eller

5) arvlåtaren efterlämnade en sådan gårdsbruksenhet i Finland som avses i 25 kap. och finsk lag skall tillämpas på ärvandet.

En finsk domstol kan förordna en boutredningsman också om arvlåtaren efterlämnade egendom i Finland och det är nödvändigt att förordna en boutredningsman för att trygga en borgenärs eller en legattagares rätt.

2 §

En finsk domstol har behörighet i andra än i 1 § avsedda ärenden som gäller arv, om

1) arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist i Finland vid sin död, eller

2) ärendet gäller en åtgärd som ingick i en av en finsk domstol förordnad boutredningsmans eller skiftesmans uppgifter.

Ett ärende som gäller utfyllnad av laglott, återbäring av förskott på arv, giltigheten av testamente eller andra därmed jämförbara yrkanden kan prövas i Finland också om svaranden är bosatt eller har hemvist här.

3 §

Även om en finsk domstol inte är behörig enligt 1 och 2 § kan den pröva ett ärende som gäller arv, om svaranden samtycker till att ärendet prövas i Finland eller avger svaromål i ärendet utan att göra en invändning om bristande behörighet och ärendet inte gäller en sådan tredjemens rätt som hade varit part i ärendet om det hade anhängiggjorts i en stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist vid sin död.

4 §

Förutom i de fall som avses i 1—3 § kan en finsk domstol vidta åtgärder, om det behövs för att skydda i Finland befintlig egendom som hör till kvarlåtenskapen.

Lag som skall tillämpas på ärvande

5 §

Har arvlåtaren inte förordnat om något annat och följer något annat inte av 2 mom., skall på ärvandet tillämpas lagen i den stat där arvlåtaren hade hemvist vid sin död.

Hade arvlåtaren tidigare haft hemvist i någon annan stat, skall lagen i den stat som avses i 1 mom. dock tillämpas endast, om

1) arvlåtaren var medborgare i den staten vid sin död, eller

2) arvlåtaren hade varit bosatt i den staten i minst fem års tid omedelbart före sin död.

Skall den lag som nämns i 1 mom. enligt 2 mom. inte tillämpas, skall lagen i den stat tillämpas vars medborgare arvlåtaren var vid sin död. Hade arvlåtaren emellertid med beaktande av alla omständigheter en väsentligt närmare anknytning till någon annan stat än den som han eller hon var medborgare i vid sin död, skall lagen i den förstnämnda staten tillämpas.

6 §

Arvlåtaren kan på det sätt som föreskrivs i 2 mom. förordna om vilken lag som skall tillämpas på ärvandet. Förordnandet skall ges i den form som gäller för testamente för att vara giltigt. Vid prövning av om förordnandet har getts i

riktig form skall iakttas vad som i 9 § föreskrivs om formen för testamente.

I förordnandet kan som tillämplig lag anges

1) lagen i den stat vars medborgare arvlåtaren är när förordnandet ges eller vid sin död, eller

2) lagen i den stat där arvlåtaren har hemvist när förordnandet ges eller vid sin död eller där han eller hon tidigare har haft hemvist.

Om arvlåtaren är gift när förordnandet ges, kan dessutom den stats lag som tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden anges som tillämplig lag.

Ett återkallande av förordnandet skall för att vara giltigt göras i den form som gäller för återkallande av testamente.

7 §

Den lag som tillämpas på arvande skall iaktas vid avgörande av frågor som gäller

1) lagbestämd arvsrätt och rätt att ta arv eller testamente,

2) arvsordning och arvslott,

3) laglott och annan motsvarande skyddad andel i kvarlåtenskap,

4) beaktande av förskott på arv och gåva vid arvskifte samt skyldighet att återbära förskott på arv och gåva,

5) förverkande av arvsrätt och arvlåtares rätt att göra arvinge arvlös samt arvsrättens upphörande till följd av preskription, arvsavsägelse eller på någon motsvarande grund,

6) rätten att göra testamente eller ge något annat förordnande för dödsfalls skull, deras materiella giltighet och rättsverkningar samt återkallande och hävande av sådana rättshandlingar,

7) rätten att hålla kvarlåtenskapen oskiftad i sin besittning, rätten att råda över och använda egendom som hör till kvarlåtenskapen eller rätten till avkastning på kvarlåtenskapen eller egendom som hör till den, samt

8) rätten till underhåll eller bidrag ur kvarlåtenskapen.

8 §

Gäller i den främmande stat där en fastighet är belägen särskilda bestämmelser om fast egen-

dom för att skydda en näring eller utövandet av ett yrke eller för att bevara ärvd egendom oskiftad i en släkts ägo eller andra därmed jämförbara särskilda bestämmelser, skall dessa bestämmelser iakttas även om en annan stats lag annars skall tillämpas på ärvandet.

Ett testamente eller något annat förordnande för dödsfalls skull genom vilket en ofödd person tilldelas fast egendom skall inte iakttas om detta strider mot lagen i den stat där den fasta egendomen är belägen.

9 §

I fråga om formen för att uppsätta och återkalla ett testamente skall tillämpas lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om lösning av lagkonflikter i fråga om formen för testamentariska förordnanden och om tillämpning av konventionen (835/1976).

Bestämmelserna i nämnda lag skall på motsvarande sätt tillämpas också när det gäller formen för arvsavsägelse, arvsavtal samt andra rättshandlingar för dödsfalls skull.

10 §

Arvlåtaren skall anses ha varit behörig att göra testamente eller ge något annat förordnande för dödsfalls skull, om han eller hon var behörig att göra det

1) enligt den stats lag som skall tillämpas på ärvandet, eller

2) enligt lagen i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist när testamentet upprättades eller förordnandet gavs eller enligt lagen i den stat där arvlåtaren var medborgare vid tidpunkten i fråga.

11 §

När det gäller rätten att göra arvsavtal och sådana avtals giltighet och rättsverkningar tillämpas lagen i den stat där arvlåtaren hade hemvist när avtalet ingicks. Hade dock vid nämnda tidpunkt lagen i någon annan stat bort tillämpas på ärvandet, skall denna lag tillämpas på arvsavtalet.

*Bestämmelser som skall tillämpas utan hinder
av lagen i en främmande stat*

12 §

Om arvlåtaren vid sin död var gift, har den efterlevande maken rätt att i sin besittning behålla en bostad i Finland som använts som makarnas gemensamma hem eller som annars hör till kvarlåtenskapen och bohag i enlighet med vad som bestäms i 3 kap., även om en främmande stats lag borde tillämpas på ärvandet, om detta skall anses skäligt med beaktande av den egendom som tillhör maken eller som tillfaller denne vid avvittring eller som arv eller genom testamente.

Även om en främmande stats lag skall tillämpas på arvande, kan bidrag i enlighet med 8 kap. 1 och 2 § betalas till arvlåtarens barn och make. Genom bidrag som betalas till make får också intrång göras i en arvinges rätt till laglott, om det behövs för att den efterlevande maken skall få en sådan andel av makarnas egendom som kan anses skälig. Vid bedömningen av vad som skall anses skäligt skall den egendom som tillfaller den efterlevande maken vid avvittringen, som arv, genom testamente eller med stöd av 1 mom. beaktas.

13 §

Om arvlåtaren vid sin död var gift, kan arvskiftet jämkas på yrkande av den efterlevande maken eller en arvinge, om resultatet av avvittringen eller arvskiftet annars skulle bli oskäligt på grund av att olika staters lagar skall tillämpas på avvittringen och arvskiftet.

Vid prövning av om arvskiftet skall jämkas skall särskilt beaktas vilket resultatet av avvittringen och arvskiftet hade blivit, om på ärvandet hade tillämpats den stats lag som var tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden.

14 §

Om arvlåtaren vid sin död hade hemvist i Finland och kvarlåtenskapen enligt den lag som skall tillämpas på ärvandet tillfaller staten eller något annat samfund eller skall användas för allmännyttiga ändamål, skall 5 kap. tillämpas.

Hade arvlåtaren vid sin död hemvist i en främmande stat, skall bestämmelserna i 5 kap. tillämpas på egendom som finns i Finland, om en finsk domstol är behörig att förordna en boutredningsman med stöd av 1 § 1 mom. 2—4 punkten i detta kapitel.

Boutredning och arvskifte

15 §

På boutredning och arvskifte som förrättas i Finland skall finsk lag tillämpas.

En domstol kan förordna att en arvinge eller testamentstagare skall göra sin rätt gällande inom den tid som avses i 16 kap. 1 § 2 mom., även om en främmande stats lag skall tillämpas på ärvandet.

16 §

Om arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist i Finland vid sin död, skall boutredningen förrättas i Finland. Boutredningen omfattar härvid arvlåtarens samtliga tillgångar och skulder.

Var arvlåtaren vid sin död inte bosatt eller hade han eller hon inte hemvist i Finland men boutredningen förrättas i Finland, omfattar boutredningen endast den förmögenhet som finns i Finland. Var arvlåtaren finsk medborgare, omfattar boutredningen dock också förmögenhet som finns i en främmande stat, om arvlåtaren förordnat att finsk lag skall tillämpas på kvarlåtenskapen eller arvlåtarens egendom i en främmande stat inte blir föremål för boutredning i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist vid sin död.

Omfattar boutredningen endast den förmögenhet som finns i Finland, beaktas vid boutredningen enbart de skulder som arvlåtaren ansvarade för gentemot en borgenär som har hemvist i Finland samt de skulder för vilka arvlåtarens förmögenhet i Finland står som säkerhet eller som en borgenär särskilt meddelat boutredningsmannen.

Om arvskifte inte förrättas i Finland, skall boutredningsmannen efter att ha slutfört sitt uppdrag redovisa för sin förvaltning för den som är behörig att företräda dödsboet enligt de bestäm-

melser som tillämpas i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist vid sin död.

17 §

Var arvlåtaren bosatt eller hade han eller hon hemvist i Finland vid sin död, omfattar arvskiftet arvlåtarens förmögenhet i sin helhet oberoende av var den finns, om inte delägarna i dödsboet kommer överens om något annat. Vid fastställande av vilken egendom som tillfaller var och en av arvingarna, kan avvikelser göras från bestämmelserna i den lag som tillämpas på ärvandet, om detta är nödvändigt för att varje arvinge skall få en lagenlig andel av egendomen.

Om förrättandet av arvskifte i Finland grundar sig enbart på att arvlåtaren här efterlämnade en sådan gårdsbruksenhet som avses i 25 kap., omfattar arvskiftet endast denna gårdsbruksenhet jämte därtill hörande tillbehör. Var arvlåtaren inte bosatt eller hade han eller hon inte hemvist i Finland vid sin död, omfattar arvskiftet endast den förmögenhet som finns i Finland. Var arvlåtaren finsk medborgare, omfattar arvskiftet dock också den förmögenhet som finns i en främmande stat, om arvlåtaren förordnat att finsk lag skall tillämpas på kvarlåtenskapen eller arvlåtarens egendom i en främmande stat inte blir föremål för arvskifte i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist vid sin död.

Har arvingarna genom avtal delat egendom som enligt 2 mom. inte hör till arvskiftet, kan lagfart på grundval av avtalet beviljas endast, om de som hade haft rätt till arvet enligt den tillämpliga lagen i den stat där arvlåtaren var bo-

satt eller hade hemvist vid sin död har godkänt avtalet.

18 §

Ett arvskifte är giltigt till formen, om det svarar mot formföreskrifterna enligt

- 1) lagen i den stat där arvskiftet förrättades,
- 2) lagen i den stat där arvlåtaren var bosatt eller hade hemvist vid sin död eller vars medborgare han eller hon då var, eller
- 3) den stats lag som enligt 5 eller 6 § skall tillämpas på ärvandet.

Särskilda bestämmelser

19 §

Om inte något annat bestäms särskilt, avser en hänvisning i detta kapitel till en främmande stats lag inte de bestämmelser i den främmande statens lag som hör till området för den internationella privaträtten.

En bestämmelse i en främmande stats lag skall lämnas utan avseende, om tillämpningen av den skulle leda till ett resultat som strider mot grunderna för rättsordningen i Finland.

20 §

Bestämmelserna i detta kapitel skall iakttas endast om något annat inte följer av någon annan lag eller ett fördrag som binder Finland.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag skall inte tillämpas om arvlåtaren har avlidit före dess ikraftträdande.

Lag

om ändring av 13 och 14 § lagen om registrerat partnerskap

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 200 om registrerat partnerskap (/) 13 och 14 § som följer:

13 §

Ett ärende som gäller upplösning av ett registrerat partnerskap kan prövas i Finland, om

1) registreringen av partnerskapet har förrättats i Finland, eller

2) en part i partnerskapet har en sådan anknytning till Finland att en finsk domstol vore behörig i ett äktenskapsskillnadsärende enligt 119 § äktenskapslagen.

14 §

På giltigheten av ett beslut som meddelats i en främmande stat om upplösning av ett registrerat partnerskap tillämpas vad som i 121 och 122 § äktenskapslagen föreskrivs om giltigheten i Finland av beslut som i en främmande stat meddelats om upplösning av äktenskap.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 19 oktober 2001
